

ANALIZA NU DOAR PE FRAGMENTE

De fiecare dată când ajung cu un spectacol la o zi sau două înaintea premierei doresc să dilat astfel răstimpul rămas pînă la baterea gongului încît să pot re-lua întregul travaliu al spectacolului, renunțînd și înlocuind tot ceea ce ar constitui premiera de miine sau poimîine. Noul și marele dialog va începe. Rămasă în afara acestui fermecător și greu joc nu mă pot detașa într-afît încît să rămîn și fără de chinuitoarea întrebare: „Oare cum va fi primit?“, „Oare cum va fi înțeles?“. Cum e și firesc răspunsul acestor întrebări, pe care, sînt sigură, și le pun fiecare dintre colegii acestei nobile profesiuni, nu întîrzie să apară. Regret mult că nu cunosc un caz din istoria teatrului, și implicit a cronicii dramatice, în care să fie menționată prezența la repetiții a unui critic de teatru de la prima întîlnire a trupei de actori-dramaturg-text și regizor pînă la premieră. Nu sugerez aceasta ca o metodă pe care criticii să o urmeze în mod constant la spectacolele despre care scriu. Dar multe din cronicile pe care le-am citit, fie referitoare la spectacolele montate de mine, fie ale altor regizori, trec, pur și simplu, cu vederea, nuanțe importante ale unui joc, ale unui anumit fel de interpretare, ale unui detaliu de obiect de recuzită, ale decorului, benzii sonore, luminii, etc. — nuanțe pentru care întreaga echipă de realizatori a muncit cu neprecupețit efort. Tocmai de aceea, parcurgînd rîndurile elogioase sau mai puțin elogioase ale unor cronici, mi-am întors ochiul gîndului către acei cronicari dramatici care pot să submineze sau să incununeze viața unui spectacol, neținînd seamă de valoarea și importanța tuturor componentelor sale. Prezența continuă în cadrul repetițiilor (în cazul unui singur spectacol, ca documentare) ar fi edificatoare pentru semnatarul cronicilor dramatice pentru a reconsidera importanța majoră ce o poartă fiecare element constitutiv al spectacolului. De foarte multe ori, cronicarul pare a fi tentat să întindă cititorului o cît mai fidelă imagine exclusiv a ideaticii textului dramatic sau chiar a variantei sale scenice, neglijînd însă analiza și punerea în valoare a limbajului specific artei teatrului prin care această ideatică ne este comunicată. La ora actuală se vorbește mult despre declinul soartei teatrului în general. În treacăt fie spus nu cred în ideea unui deznodămînt tragic al acestui declin pentru străvechea artă a teatrului.

Nu pot însă să trec cu vederea impasul pe care-l parcurge astăzi teatrul datorat în primul rînd imperativului de a se readapta în contextul noii structuri social-culturale, modificată de apariția cinematografului televiziunii și dezvoltării fără precedent a mijloacelor mas-media. Cum este și firesc, în noul context socio-cultural, teatrul trebuie să-și dobîndească formule noi și diverse de exprimare — deci sensibile modificări de limbaj. Cum spuneam mai sus, în cronicile dramatice nu se pune accent pe analiza limbajului specific teatrului — implicit pe familiarizarea publicului cu noile sale formule.

E de la sine înțeles că, astfel văzută problema, a analiza cu atenție și a pune în valoare funcționalitatea fie-

cărei componente a limbajului specific scenei este o datorie de onoare a cronicarilor dramatici față de societate și valorile ei spirituale.

Magda Bordeianu

SCENOGRAFIA- CENUȘEREA SA TEATRULUI?

Consemnarea realizărilor scenografice în cronicile dramatice are în general un aspect conștiincios și neutru — atunci cînd această consemnare există. Mai ales că deseori se întîmplă ca acest component de bază al spectacolului modern să nu fie deloc analizat, așa, cum se întîmplă în cronicile venerabilului nostru critic, Radu Popescu, precum și în multe cronici apărute în unica noastră privire de specialitate, revista *Teatrul*. Este adevărat că în aceeași revistă, în afară de menționările obișnuite ale redacției cu publicație la scenografia spectacolelor analizate, a început să se contureze din ce în ce mai pregnant unica rubrică cu preocupări speciale în probleme scenografice, sensibilă, inteligentă și avizată — cea a lui Paul Cornel Chitic.

De asemenea, la Institutul de Istoria Artei, în cadrul secției de teatru au apărut în ultimii ani studii de mare sau mai mică întindere cu privire la fenomenul dezvoltării scenografiei românești contemporane. Dar, în ansamblu, se poate afirma răspicat: valoarea deosebită pe care o prezintă scenografia românească în momentul actual al dezvoltării culturii noastre, aportul important pe care aceasta l-a adus și îl aduce în continuare în dezvoltarea teatrului, filmului și televiziunii românești nu este consemnat suficient și nici analizat cum s-ar cuveni în coloanele ziarelor și revistelor, în afara bilanțurilor mai mult sau mai puțin convenționale.

În cadrul Uniunii Artiștilor Plastici din R.S.R. scenografia s-a afirmat ca una din secțiile cele mai prezente în activitatea vieții artistice. Membrii secției de scenografie constituie în marea lor majoritate nume valoroase, a căror activitate onorează și stimulează dezvoltarea acestui domeniu al artelor plastice.

Recentul volum *Teatrul Românesc contemporan* acordă scenografiei un studiu pertinent și bine documentat datorit lui Mihai Nadin. Este o inițiativă bine venită, dar, fără a pleda pro domo, cred că tot ceea ce s-a scris pînă acum despre scenografia noastră contemporană este destul de puțin față de amploarea fenomenului și de interesul problemelor pe care le ridică.

Dacă realizarea studiilor cu un profil special este mai dificilă, cred că s-ar putea totuși acorda o mult mai mare importanță domeniului scenografic în cronicile cu caracter obișnuit care apar în ziarele și revistele cu rubrici fixe. O mai bună informare a cronicarilor asupra problemelor de gîndire și realizare plastică a unui spectacol, o cunoaștere mai bună a mediului și a specificului creației spectacolului, și — de ce să n-o spun? — o pasiune pentru fenomenul deosebit al artei scenografice precum și o mîndrie justificată pentru valoarea artistică impusă și pe plan internațional a creației scenografilor români — toate acestea cred că le putem pretinde celor care ne judecă și ne fixează în acul consemnării critice efemerul și lucidul efort care constituie munca și pasiunea noastră: *scenografia*.

Dan Nemțeanu 56